

RAINER MARIA RILKE

DOPIS

(Nedatovaný dopis polskému
Witoldu Hulewiczovi z podzimu adatelil Rilkeova díla
jehož první otázky jsou víceméně; začíná dotazníkem,
poslední se týká Elegií. Odpověď, kroměho charakteru,
stagnou část listu.)
ní představuje pod-

1 Tady, milý příteli, odvažuj
Mohl bych se snad pokusit c sotva něco říci.
samých, ale takto? Kde začasnění na básních
A jsem to já, kdo smí dát E
5 lení? Přesahují mne nekonečn správné vysvět-
ší rozvíjí oněch podstatnýchPovažuji je za dal-
dány už v „Knize hodinek“ ípokladů, jež byly
„Nových básní“ hravě i poku sí v obou dílech
razem světa“ a jež se pak ky posloužily „ob-
10 do konfliktů, přelily zpět dltovi, soustředěny
téměř k důkazu, že tento do vota a vedly tam
vot není možný. V Elegiích sedna zavěšený ži-
nost život stává znovu mož, základě týchž da-
definitivní *přítakání*, k něm ba nalézá tu ono
15 správné těžké cestě „des lo, lady Malte, ač na
ještě dojt. *Přítakání životu s études*“, nemohl
zuje se v *Elegiích jako jedtakání smrti uka-*
jedno bez druhého by nako *totéž*. Připustit
zde prožito a slaveno — omebylo — tak je to
zením, vylučujícím vše
20 nekonečne. Smrt je ou nas odvrácená, námi ne-
osvětlená strana života: musíme se pokusit o re-
alizaci nejširšího vědomí našeho bytování, jež je
doma v obou neomezených okruzích, z obou nevy-
čerpatelně živeno... Opravdový tvar života za-
25 hrnuje obě oblasti, oběma se žene krev největšího

1 oběhu: *neexistuje ani tento, ani onen svět, nýbrž*
veliká jednota, v níž sídlí bytosti, jež nás přesa-
hují, „andělé“. A nyní situovanost problému lásky
v tomto světě, rozšířeném o svou větší půli, teprve
5 teď celém a teprve teď neporušeném. Udivuje mne,
že Vám „Sonety Orfeovi“, které jsou přinejmenším
stejně „těžké“, naplněné stejnou esencí, více nepo-
máhají při chápání „Elegií“. Ty jsem započal v ro-
ce 1912 (v Duinu), pokračoval jsem — fragmentár-
10 ně — ve Španělsku a v Paříži až do roku 1914;
válka úplně přerušila tuto mou největší práci;
když jsem se v roce 1922 (zde) odvážil znovu se
do ní dát, předešly nové „Elegie“ a jejich závěr
„Sonety Orfeovi“, jež se mi bouřlivě vnutily (a ne-
15 byly v mém plánu). Jsou, jak to jinak ani nemůže
být, stejného „rodu“ jako „Elegie“, a to, že přišly
náhle, aniž jsem chtěl, v souvislosti s předčasně
zemřelou dívkou, přivádí je tím blíž k prameni je-
- jich původu; tato souvislost je jen další vztah ke
20 středu oné říše, jejíž hloubku a vliv sdílíme bez
omezení s mrtvými i s budoucími. My zdejší a ny-
nější nejsme ani na okamžik uspokojeni v časovém
světě a nejsme na něj ani vázáni; přecházíme
neustále k přechodům, k našemu původu a k těm,
25 kteří zdánlivě přicházejí po nás. V onom největším
„otevřeném“ světě jsou všichni — nelze říci „sou-
časně“, protože právě zmizení času podmiňuje, že
všichni jsou. Pomíjivost se všude propadá do hlu-
bokého bytí. A tak je zapotřebí neužívat jen všech
10 podob zdejšína v časovém omezení, ale — pokud to
svedeme — podřadit je oněm mocnějším význa-
mům, na nichž se podílíme. Ale ne v křesťanském
smyslu (od něhož se vášnivěji a vášnivěji vzdalu-
ji), nýbrž v čistě pozemském, hluboce pozemském,
15 blaženě pozemském vědomí je zapotřebí uvést *zde*
viděné a dotýkané do širšího, nejširšího okruhu.
Ne do nějakého „onoho světa“, jenž zastíňuje zemi,
ale do celku, do *tohoto celku*. Příroda, věci našeho
obcování a užívání jsou provizorium a chatrnost;
20 ale jsou, pokud jsme *zde*, naším vlastnictvím a na-
šími přáteli, sdílejí s námi naši bídu a naši radost,

1 tak jako už byly důvěrníky našich předků. Běží
tedy nejen o to nedělat vše zdejší špatným a ne-
snižovat je, ale v nejhlubším nitru pochopit a pro-
měnit tyto věci a jevy, právě pro jejich předběž-
5 nost, kterou s námi sdílí. Proměnit? Ano, neboť
naší úlohou je vstoupit si tuto předběžnou a chatrnou
zemi do paměti tak bolestně a vášnivě, aby v nás
byla v neviditelnosti znovuzkříšena její podstata.
Jsmo včely neviditelná. Nous butions éperdument
10 *le miel du visible, pour l'accumuler dans la grande*
ruche d'or de l'Invisible. „Elegie“ nás ukazují při
této práci, při ustavičném proměňování viditel-
ných a uchopitelných věcí, jež milujeme, v nevidi-
telné záchvěvy a vzrušení naší bytosti, která tak
15 zavádí nové kmitočty do vibrujících sfér vesmíru.
(Protože různé látky ve vesmíru jsou jen různé ex-
ponenty kmitání, připravujeme tak nejen intenzity
duchovního charakteru, ale kdož ví, snad nová tě-
lesa, kovy, mlhoviny a souhvězdí.) A tato činnost
20 je zvláštním způsobem podporována a poháněna
stále rychlejším mizením mnoha viditelných věcí,
které už nebudou nahrazeny. Ještě pro naše praro-
diče znamenaly „dům“, „studna“, důvěrně známá
věž, ano i jejich vlastní šat, jejich plášť něco neko-
25 nečně víc, něco nekonečně důvěrnějšího; každá
věc byla nádobou, v níž nacházeli a do níž strádali
lidskost. Nyní nás Amerika zahrnuje prázdnými,
lhostejnými věcmi, *atrapami života* . . . Dům v ame-
rickém smyslu slova, americké jablko nebo tamní
30 hrozen vína nemají nic společného s domem, s plo-
dem, s hroznem, v něž vešla naděje a uvážlivost
našich předků . . . Oživené, prožité, *nás spoluvědou-
cí* věci spějí k zániku a nemohou už být nahrazeny.
My jsme snad poslední, kdo takové věci ještě znali.
35 A my zodpovídáme za zachování nejen jejich pa-
mátky (to by bylo málo a nebylo by to spolehlivé),
ale i jejich humánní a larické hodnoty. („Larické“
ve smyslu domácích bůžků.) *Země nemá jiné vý-
chodisko než stát se neviditelnou: v nás, kteří se*
40 *částí své bytosti účastníme na neviditelném, kteří*
přínejmenším vlastníme určitý podíl na něm a mů-

1 žeme během našeho bytování své vlastnictví nevi-
ditelna rozmnožovat — pouze v nás se může usku-
tečnit tato intimní a trvalá proměna viditelného
v neviditelné, jež už nezávisí na viditelnosti a ucho-
5 pitelnosti, stejně jako se náš vlastní osud stává
současně *po ruce jsoucím i neviditelným.* Elegie
stanoví tuto normu pro bytování; zajišťují a slaví
toto vědomí. Vřazují je opatrně do jeho tradic tím,
že se dovolávají prastarých zvyků a zpráv o nich,
10 zvyků a zpráv, které potvrzují tuto naši domněnku,
a objevují dokonce v egyptském kultu mrtvých
předběžné vědomí takových vztahů. (Ačkoli „zemí
Žalostí“, jíž vede nejstarší „Žalost“ mladého mrtvé-
ho, *nelze ztotožnit s Egyptem*; je jen — do jisté
15 míry — zrcadlením země kolem Nilu v pouštní
průzračnosti vědomí mrtvých.) Dopouští-li se ně-
kdo té chyby, že přiřazuje Elegiím nebo Sonetům
katolické pojmy smrti, onoho světa a věčnosti,
vzdaluje se úplně jejich vyznění a rozumí jim stále
20 méně. „Anděl“ v Elegiích nemá nic společného
s andělem křesťanského nebe (spíš s andělskými
postavami islámu) . . . Anděl Elegií je bytost, v níž
se proměna viditelného v neviditelné už uskuteč-
nila. Pro anděla Elegií všechny zaniklé věže a pa-
25 láce existují, *poněvadž* se dávno staly neviditelnými,
a ještě existující věže a mosty našeho bytování
jsou pro něho už neviditelné, ačkoli (pro nás) ještě
hmotně trvají. Anděl Elegií je bytost, která zaru-
čuje, že v neviditelném poznáváme vyšší stupeň
30 reality. Je pro nás „hrozný“ proto, že my, kteří ho
milujeme a proměňujeme, přece jen ještě lpíme na
viditelném. Všechny světy vesmíru se řítí v nevidi-
telno, ve svou další, hlubší skutečnost. *Některé*
hvězdy vzplanou v okamžiku a hned zanikají v ne-
35 *konečném vědomí andělů — jiné jsou odkázány na*
bytosti, jež je pomalu a namáhavě proměňují,
v jejichž hrůze a nadšení dosahují svého příštího,
neviditelného uskutečnění. My jsme, ještě jednou
to budiž zdůrazněno, *ve smyslu Elegií, my jsme*
40 *tito proměňovatelé země, naše celé bytování, vzle-
ty a pády naší lásky, vše nás zmocňuje k této úloze*

1 (vedle níž žádná jiná podstatně neobstojí). (Sone-
ty ukazují detaily této činnosti, zde pod jménem
a ochranou mrtvé dívky, jejíž nedovršenost a ne-
vinnost nechává dveře hrobu dokořán, takže ona
5 patří po svém odchodu k těm mocnostem, jež za-
chovávají polovinu náležející životu čerstvou a ote-
vřenou vůči té druhé, otevřené jako rána.) Elegie
a Sonety se neustále navzájem podporují — a já
vidím nekonečnou milost v tom, že jsem mohl
10 jedním dechem vypnout obě plachty: malou reza-
vou plachtu Sonetů i obrovské bílé plátno Elegií.
Doufám, milý příteli, že tu aspoň zčásti naleznete
radu a vysvětlení a v ostatním že si pomůžete
sám: neboť nevím, budu-li kdy s to říci více.